

Vtorek, četrtek in so-
boto izhaja in velja v
Mariboru brez pošilja-
nja na dom

za vse leto 8 g. — k,
pol leta 4 " — "
četr " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k,
pol leta 5 " — "
četr " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišтво je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:

Za navadno tristopno
vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " 2krat,
4 " " " 3krat,
veče pismenke se pla-
čujejo po prostoru.

Za vsak tisek je pla-
čati kolek (štempelj)
za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Slovenci in državni zbor.

V.

Enega najoriginalnejših izgovorov, zakaj naši državni poslanci ne morejo pretrgati pogubljive zveze z državnim zborom, brali smo v predzadnjem listu ljubljanskega poslanskega organa. Naši poslanci — reklo se je tam — bodo počakali, da pride gališka resolucija na vrsto, in ako se Poljakom kaj dovoli, potem bodo to tirjali tudi za Slovence in ko bi se jim ne dovolilo, bodo odšli. — Stvar se na prvi pogled prav dobro bere in res je oslepila celo take slovenske rodoljube, ki vsakako tirjajo, naj Slovenci odidejo iz Dunaja. Zdi se nam torej silno potrebno, da ta izgovor raztelesimo in skrbno ločimo zrno od smeti.

Gori navedeni izgovor ima brezdvajbeno biti politični program slovenskih državnih poslancev za prvo prihodnost. Moramo naravnost reči, da nam je še redko kedaj pred oči prišel tako malo povedajoč program. V njem namreč ni določeno, niti kaj bodo tirjali, niti kedaj bodo tirjali.

Čakati in posnemati je tedaj program naših državnih poslancev, najmlačnejši program, kar smo jih našli v starini neizvršenih slovenskih programov. Dozdaj smo bili Slovenci odvisni od nemške milosti, v prihodnje nam bodo tudi Poljaki delali našo osodo. Ako res že naši državni poslanci sami za-se niso mogli nič biti, ako so res hoteli posnemati nemškega modrijana svet: „Ako sam za-se ne moreš nič celotnega biti, pridruži se kot služabniški ud kateri drugi celoti!“ — potem naj bi se bili resoklenili kake celote, kake misli, kacega programa, a ne Poljakov in njih omahljivosti ter oportunistva; ako v zbornici niso

našli značajev, naj bi jih bili iskali zunaj zbornice — in našli bi jih bili.

Pa ko bi tudi hoteli gledati zarad tega programa odvisnosti, čakanja in posnemanja, skoz prste, videli bi vendar še uborno malo obetajočega za prihodnost. „Kar sliši Poljakom, sliši tudi nam, torej ako se Poljakom kaj dovoli, mora se dovoliti tudi nam“ tako modrojuje naši poslanci. Modrovanje je gotovo resnično in tako prvotno, da bi ga zmogel vsak političen začetak, zlasti odkar so Poljaki na vsa usta javno povedali, da imajo za svoje tirjatve tako malo pisane ali historičnega prava, kakor malo ga imamo mi Slovenci. Da pa gredó nam iste pravice kakor Poljakom, do tega spoznanja so naši državni poslanci morali priti še le zadnje čase. Mi sodimo po dejanjih in nedejanjih. Več kakor leto dni se že v Galiciji uraduje izključljivo v poljskem jeziku. To so si Poljaki izposlovali v državnem zboru. Poljsko uradovanje ni morebiti odvisno od uradniške milosti in dobre volje, ampak je postavno uravnano in zagotovljeno. Da pri nas ni temu enako, to z roko grabimo vsak dan. A ne bomo za to odgovorne delali samo poslance. Samo da nam šepa naša vera, kar se tiče posnemanja. Če so se res naši poslanci tako zagrizli v posnemanje, zakaj niso od tega časa kar se v Galiciji poljsko uraduje, v državnem zboru storili nobenega koraka, da bi se enaka pravica dala tudi Slovincem? Ko bi bila našim poslancem po volja posnemati Poljake, potem so že imeli in še imajo priliko posnemanja glede slov. uradovanja. Potem pa bi naših tirjatév ne smeli vpletati samo v svoje govore, kjer se po zbornici razkadé neuslišane, da celo v zbornični zapisnik nezapise, ampak morali bi se bili popeti do dostojnega in resnega nasveta, ali vsaj do pohlevne

interpelacije: o teh pa v zborniških zapisnikih ni sledu ni tiru! Dokler pa ne vidimo niti posnemajočih dejanj, toliko časa niti v tobožno posnemanje Poljakov ne moremo verovati: saj veste, da vera brez dejanj je mrtva.

In da bi hoteli mi še enkrat zatajiti sami sebe in vendar verovati v posnemanje? Kaj si moremo obetati? Poljaki tirjajo zase popolno deželno avtonomijo, (naš mariborski dopisnik v današnjem listu o tem obširneje govori). Avtonomija — lepa beseda, samo da je niti taki moške ne razumejo, ki jo vedno med zobmi nosijo, kar se je videlo v državnem zboru, ko sta se Toman in Rechbauer drug drugega podučevala, kaj je avtonomija. Pri vsej svoji lepoti pa ima avtonomijo z vsemi drugimi avstrijskimi napravami eno grdo napako, da se namreč vedno le rabi proti nam. A pozabimo za trenotek tudi to. Mislimo si, da se Poljakom dá popolna deželna avtonomija; mislimo si, da slovenski poslanci posnemajo Poljake; mislimo si, da dunajska vlada in državni zbor enako avtonomijo dadé tudi drugim deželam — naši bralci naj nam odpusté, da smo nakopili toliko neverjetnih domnev; hoteli smo si pred oči postaviti najboljši, dasiravno neverjetni izid slovenskega posnemanja. Kaj dosežemo Slovenci v tem namišljenem slučaju? Uborno malo! Pol milijona kranjskih Slovencev bo imelo svojo deželno avtonomijo, ostali celi milijon Slovencev pak bo prepuščen avtonomiji svojih laških in nemških nasprotnikov, ki ga bodo ravno s pomočjo svoje avtonomije potujčevali, materialno ouboževali, duševno ubijali. Po taki avtonomiji ne hrepenimo, kajti hrepeneli bi po narodni smrti dveh tretjin slovenskega naroda. Slovenski poslanci pak, ki se hoté (?) puliti za to avtonomijo, dozdevajo se nam kakor gospodinja, ki zakolje kokoš, ktera jej jajca nosi,

Listek.

Irsko in skrivno društvo fenijancev.

I.

V zadnjem času se je Irsko večkrat imenovalo. V dunajskem državnem zboru se je stavilo slovanski opoziciji na stran in žugalo se je, da bode ustavovernost ravnala s Čehi („avstrijskimi fenijanci“) in Slovenci, kakor so Angležki ravnali z nesrečnimi prebivalci „zelenega otoka.“ Ker se tudi dones irsko vprašanje v svetovno politiko čedalje bolj silno na videlo pririva, ne bode odveč, ako slovenskemu občinstvu v nekterih potezah narisamo krvavi boj nesrečnega naroda irskega, kterege so Angleži že pred stoletji na smrt obsodili, ki pa ni umrl in noče umreti. Naši bralci bodo sami našli enakosti in neenakosti mnogo, ki so med narodnim prizadevanjem našega naroda, kateri je bil tudi že na smrt obsojen, in med bojem Ircev. Iz teh enakosti in neenakosti pak se bomo tudi učili. Saj je slavni česki časnikar Havliček svoje rojake zbujati začel tudi s tem, da jim je Irce kazal kot izgled, kako se narod od mogočnih, krivičnih, sebičnih, nečloveških sovražnikov pogažen, poteptán, zopet vzdigne s krvavo glavo in povzame boj za svoje narodno življenje. Razumno je samo ob sebi, da se bomo učili pametno, ne pa posnemáje. Minil je čas, ko je določil sam meč in maščevanje. Boj današnjega časa, in boj naš je in more biti le duševen.

Irsko (Irland, Erin) je dolgo bila samostojna dežela, sedež izobraženja, in za razširjenja krščanstva po

Evropi velike važnosti. Angleži so si mnogo prizadeli polastiti se je. A ni se jim posrečilo, do l. 1584. Angleška kraljica Elizabeta je bojevala dolg, trdovraten in nevsmiljeno krvav boj. Kot fanatična protestanka ni mogla trpeti, da bi zraven Britanije bil samostalen katolišk narod, ki bi utegnil v zveze stopiti s Francosko ali celo Španijo. Irce so bili premagani. Velik del irske zemlje je bil domačinom vzet in med Angleže razdeljen. Ti so naselili tje svoje koloniste. Irce, ki so keltske narodnosti, torej vlastito različni od anglosaških Britov, so te tuje naseljence, kateri so jim zemljišča roparsko vzeli, smrtno sovražili. Pod nekim voditeljem, Hugh O' Neill, so se zopet vzdignili ali bili zopet tepeni in vzelo se jim je še 80 tisoč jehov zemlje več, ter razdelilo med Angleže.

Tako je pod angležkim kraljem Karlom I. srditost Ircev strašno izbruhnila. Vse Angleže, ki so bili na otoku naseljeni kot gospodarji zemlje, napadejo Irce in jih pomoré. Nad 120 tisoč Angležev je izgubilo življenje in ves otok (razen glavnega mesta) je bil v oblasti Ircev. Naravno, da je bila tudi jeza Angležev neizmerna. Pregnávši kralja, kteremu so očitali, da je prej vedel za to krvolitje, sklene angležki parlament, da se ima ves irski narod uničiti. Cromwell je bil leta 1649 na Irsko poslan z vojsko 50.000 mož in z ukazom vse Irce pobiti. Od kraja je pridno moril. Pol milijona Ircev je bilo usmrtenih, še več se jih je prek morja izselilo, 80.000 jih je bilo za sužnje v Ameriko prodanih kakor črna živina. Potem pa se Cromwell sam naveliča moriti, postane „človekoljubnejši.“ Zemljo zopet razdeli med angležke vojake in angležke priseljence.

Za dolgo je bil irskemu narodu sok izpit, žila prevezana. Irce so bili na lastni zemlji hlapci angležkim posestnikom, niso si smeli zemlje pridobiti, nič na svoje imenje na posodbo vzeti, za nobenim protestantom dedovati, s protestanti se ne ženiti, nobene vladne službe dobiti. Bili so popolnoma brez vseh pravic. V parlamentu niso bili zastopani.

Ali narodova moč ni izginila. Počasi je zopet vstajal duh svobode. Irce niso hoteli sprejeti vere svojih tlačiteljev. Le malo jih je prestopilo k protestantstvu in ti sami so politične pravice, ktere so z menjavo vere pridobili, porabili v to, da so skušali pomagati svojim katoliškim rojakom, kolikor se je ravno dalo.

Leta 1779 je Francoska Angliji napovedala vojsko. Irski parlament, kjer so, se ve da, le irski protestanti sedeli, spravi je irsko vojsko na noge, rekši da hoče braniti se Francozom. Ta parlament je tirjal in dosegel ločitev od angležke postavodaje, bil irskim katoličanom vsaj toliko pravičen, da je je dovolil, ka si sme tudi katoličan zemljišče kupiti, šole delati itd. Vendar več irski protestanti za neizmerno večino svojih rojakov niso hoteli storiti. Irec je ostal ubožen in sovrastvo do Angležev in protestantov je ostalo. Punt l. 1798, kteri se je bil s francosko pomočjo (pod generalom Hoche) vnel, stal je 30.000 Ircem življenje in jih v prejšnjo tlako vrgel nazaj. Pri tej priliki se je irski parlament zedinil z angležko postavodajo. 100 Ircev (protestantov) je stopilo v angležki parlament.

Odslej se začinja nova doba, doba parlamentarnega boja za pravice Ircev.

Današnji list ima pol pole priloge.

samo da bi mahoma dobila eno jajce. Ne da bi Kranjcem zavidali to avtonomno jajce — té besede piše rojen Kranjec —, ampak samo ne moremo žrtvovati vsega slovenskega naroda neki frazi in ko bi se tudi še lepše glasila kakor avtonomija. Brez zedinjene Slovenije je avtonomija le orožje za narodne nasprotnike vseh onih Slovencev, ki prebivajo v deželah, kjer so v manjšini, in teh je cel milijon. Ako Kranjci druge Slovence prepusté Nemcem in Lahom, naj ne pozabijo, da bo tudi njih v kratkem doletela osoda nekranjskih Slovencev. Zdaj že se pritožujemo, da smo majhen narod, kaj bodo potem Kranjci sami, katerih je komaj $\frac{1}{4}$ milijona? Ali vsi vkup živimo, ali pa bomo vsi vkup umrli narodno smrt. Volite!

Mislimo, da je dokazano, ka s samim posnemanjem Poljakov Slovenci ne bomo nič, ali še manj ko nič dosegli. Slovenci morajo hoditi svojo pot — Avstriji zaradi samega slepega posnemanja itak že proti pogin in razpad. Ako hoté slov. državni poslanci kaj storiti za svoj narod, naj brž in samostalno formulirajo slovenske želje, naj stavijo zedinjeno Slovenijo na dnevni red, potem pa naj odidejo, če že nočejo oditi denes. Vse drugo ni piškavega oreha vredno, in nima narodne, ampak k večjemu kako osebno korist za nagib in cilj. —

Narodno gospodarstvo.

Program

izložbe kmetijskih, gozdarskih, rudarskih, fužinarskih, obrtnijskih in umetnijskih izdelkov, ki se ima napraviti v jeseni leta 1870 v Gradcu, glasi se:

„Petdesetletni spomin domovinske kmetijske družbe, katero je 28. marca 1819 osnoval ranjki c. k. visokost nadvojvoda Ivan, nepozabljivi prijatelj lepe Štirske, praznovala se bode jeseni 1870 s svečanostmi, pri katerih se bo ob enem tudi napravila večja izložba kmetijskih, rudarskih itd. izdelkov. V ta namen se je ustanovil „glaven odbor“ sestavljen iz zastopnikov kmetijskega društva, srenjskega zbora, kupčijske zbornice, obrtnijske, vrtnarske, umetnijske, umetnoobrnitijske in hipologične družbe. Glavni odbor je sestavil program, iz katerega se tú podaja kratek posnetek, da bi se vzbudilo kolikor mogoče obilo udeležstvo pri tem za prihodnji razvoj našega „narodnega gospodarstva“ toliko važnem početji.

§. 1. Izložba bo imela 4 glavne oddelke:

- A. Kmetijstvo in gozdarstvo;
- B. Rudarstvo in fužinarstvo;
- C. Obrtnost in industrija;
- D. Umetnost in umetna obrtnija: kakor tudi se bode dopuščalo razkazavanje proizvodov vednosti, uka in o napravi humanitarnih zavodov za zboljšanje fizičnega stanja prebivalstva.

K izložbi se bodo dopuščali posnemanja vredni izdelki domačih in tujih dežel.

§. 2. Izložba bo v Gradcu v gospodarski poskušnici (annenstrasse) proti koncu septembra ali začetku oktobra leta 1870.

§. 3. Oglašajo se jej izdelki za izložbo vsaj do 30. aprila 1870 na posebnih oglasilnih polah, katere se brezplačno dobivajo pri izložbinem odboru; na kasnejša oglasila se bo moglo le v toliko obzir jemati, kolikor bo prostor dopuščal.

§. 4. Dovažanje, razvijanje, postavljanje in odnašanje izložilnih predmetov morajo izložniki na svojo nevarnost in stroške ali sami ali po svojih najemnikih oskrbeti, le na isrečno željo bo ta dela po posebnih komisijonarnih izložbini odbor proti temu oskrboval, da se mu vrnejo stroški.

§. 5. Zavarovanje proti ognju za dobo izložbe gledé izloženih predmetov oskrbuje odbor na svoje stroške.

§. 6. Odbor ni odgovoren za to, ko bi se izloženi izdelki oškodovali ali izgubili, pač pa bode skrbel za nadzorovanje.

§. 7. Za prepuščen prostor v izložbinih prostorih se ne bo nič plačevalo.

§. 8. Navadne mize in omare bo napravil odbor.

Posebne priprave: draperije, olepšavanja itd. mora si preskrbeti izložnik sam. Kurjavo za mašine bo brezplačno dal odbor.

§. 9. Odbor si bo prizadeval, da izposluje, ka se znižajo na železnica tarifi za potovanje oseb in za prevažanje izložilnih predmetov sem in tje, prizadeval si bo tudi, da odpade za izložene izdelke vsaka užitnina.

§. 10. Vsem vrstam izloženih izdelkov se bodo priznavale medalije, diplomi in častne spomenice, za izloženo živino se bodo dajale tudi denarne nagrade (premijske).

§. 11. Z izložbo je združeno izžrebanje dobitkov, ki se bodo nakupili izmed izloženih izdelkov; o tem se bo izdal še poseben oglas.

Po dokončani izložbi se bodo v očitni dražbi prodali oni izdelki, katere bodo lastniki v to namenili.

§. 12. Obširen program, ki natančneje določuje gledé izložilnih predmetov posameznih vrst, dobiva se pri podpisnem odboru. Vsa izpovedanja in vprašanja naj se — za zdaj frankovana — pošiljajo glavnemu odboru v deželni hiši, gosposke ulice v Gradcu (generalcomité, landhaus herrngasse).

Za glavni odbor predsednik:

Dr. Moric pl. Kaiserfeld.

Dopisi.

Iz Maribora. — [Izv. dop.] (Politika slov.

državnih poslancev.) Po dolgem porodu adrese in novih ministrov je prišla vendar enkrat poljska resolucija v posvet posebnega odbora. Pri tej razpravi so Poljaki svoje in ministri zopet svoje „stališče“ razkladali. Dve točki ste v poljskem programu najvažnejše, prva: volitev v državni zbor, in druga: samouprava ali samovlada gališkega kraljestva. V prvi točki tirjajo Poljaki ali prav za prav sedanja večina lvovskega zbora, naj se volitev v državni zbor v Beču popolnoma njim samim prepusti, in druga točka resolucije (v vrsti toček 8.) tirja posebno administracijo, posebno pravosodstvo, posebno opravljanje nauka in vérskih zadev in posebnega ministra na cesarjevem dvoru. Tem glavnim stožernim (kardinalnim) tirjanjem Poljakov nasproti pa je vlada po svojem glavarju, Hasnerju, prav po — Hasnerski odgovarjala; ona je v svojih odgovorih pokazala dvoje, prvič, da ni ničesar povedala, akoravno mnogo govorila, in drugič, da sama ne vé, kaj bi odgovorila, da je tedaj brez programa. Zakaj tako? — Ker jej je ali za resno rešenje poljskega vprašanja malo mar, ali pa ker misli, da se z odlašanjem tudi nekaj doseže, morebiti pa tudi zakó takó, ker — Poljake pozná. — Zanimivo je vprašanje, kaj bodo Poljaki počeli. Mogoče je, da pojdejo, ako teh dveh točk ne dosežejo; pri njih sangviničnem temperamentu pa tudi mogoče, da ostanejo. Ko bi Poljakom za druge sodržavljane ali pa za državo kaj mar bilo, gotovo bi takó ne smeli in ne mogli v državnem zboru tihotapiti. Ali da njim za Avstrijo ni mar, ampak le samo in izključljivo za-se, to smo sicer preje že sumili, ali zdaj za gotovo vemo, ker je to Groholski v odboru čisto očito izrekel. Pri tem izjavljenji Poljakov mora se človek nehote vprašati: Je-li še mogoče, da se naši slov. poslanci na take zaveznike morajo zanašati? Da so se še nedavno in pred tem zanašali, vemo avtentično in zagotovo; ali se še naprej bodo, tega še ne vemo. Koliko se imamo Slovenci od tega državnega zbora pri teh okoliščinah naupati, to lahko otroci že prorokujejo. Kdo hoče v državnem zboru naša še najpohlevnejša tirjanja — pravim podpirati, ne dovoliti? Kako mislijo slov. poslanci s svojimi tirjanji, postavimo da jih predložé, prodreti in uspeh imeti, ko se še poljski resoluciji, ktera se že v drugič predlaga, toliko zaprek dela? Da bi slov. poslanci v tem parlamentnem „trupcu“ tudi z ostrimi resolucijami (kterih se gg. ministri naj ne bojé!) kaj dosegli, tega tudi mi, ki ne sedimo na „statvah“ državnega zbora, ne pričakujemo; ali nečesa drugega pričakujemo, se vé da zastonj, kar se je slov. poslancem že večkrat naročilo, se vé da tudi zastonj.

Da naši poslanci nevspešnost svoje dunajske politike sami dobro čutijo in previdajo, tudi to vemo za gotovo. Čemu tedaj sedijo v Beču in čemu podpirajo politiko, kateri že sama „N. fr. Presse“ vrv za mrtvaški zvonec pleče? Ali hočejo naši poslanci še za stafažo rabotati, dokler sedanja večina zborova postav o naravnih volitvah potrdi, kar ministri (vsaj na tihem) in voditelji leveice na vso sapo pospešujejo; kajti toliko bi se s tako postavo gotovo doseglo, da bi ustavna in državna zmešnjava še večja bila. — Ko bi naši poslanci politiki bili, ne bilo bi jim težko ravno pri poljski resoluciji priložnosti dobiti, državnemu zboru hrbet pokazati; in tudi drugih sredstev bi ne manjkalo. Saj smejo interperlacije stavljati. Končno besedo rekoč: zadnji čas je, da slov. poslanci pokažejo, ali so res slovenski in za prid vseh avstrijskih narodov skrbeči poslanci; ali pa le statisti na odru nemško-avstrijskega gledišča. To pa že zdaj izrekamo: ako slov. politika v najnovjšem času ni dosegla niti jednega vspeha, da je tega največ sedanje slovensko zastopstvo v državnem zboru krivo in odgovornost za prihodnost ne vzeme drugi nihče na sebe, nego ravno to zastopstvo. Narod slovenski pa bode morebiti še dovolj prilike imel, svojega dne očito in veljavno izreči, kakó se je na Dunaji za njega govorilo in delalo.

Iz Kastva. — [Izv. dop.] Denes ko primem v roke „Slov. Narod“, pade mi v oči dopis iz Pasjaka, v katerem nepoznan mi dopisnik z neko ironijo nekaj govori o taboru in časopisu „Istarska straža“, kar so že večkrat Kastavci obljubili, nič pa izpolnili. Resnica je, da se je pri mnogočastnem gosp. J. J. napajalo in govorilo o taboru, govorilo pa se tudi, da ta tabor ne bode edino za Kastavce, ampak tudi za vse Liburnjane, tedaj Vološčake, Lovrance, Veprinčane, Mosčeničane, Bršečane, Jelšance in Novograjce, za sedem tedaj županij, ne pa samo za Kastavsko. Nam je tabor potreben enako, kakor tudi drugim županijam, pa ker so drugi župani dobro znali misli in želje županije kastavske, zakaj se niso ž njo posvetovali, kako so bode taborovalo in kateri bode program tabora? Nobeden se ni oglasil, osobito pa se čudim županu Jelšanskemu in Novograjškemu; ker naša in te dve županiji najmanj pravic vživati v Istri, ker še zdaj ni pri nas „porto franco“ (slobodan iznos) ampak za četert funta kafeta in za funt moke moramo harmico plačevati. Tedaj ne samo, kar se narodnosti tiče, ampak tudi kar se materialnih vprašanj tiče, nam je avstrijska vlada slaba mati. Ker nam avst. vlada noče vseh onih pravic dati, katere drugi Istrani vživajo, naj nas odcepi od Istre in naj nas združi s Hrvati ali pa s Slovenci, s katerimi smo pripravni dobro in zlo deliti. Da ni bilo tabora, nismo tedaj mi Kastavci krivi, ampak župani družih županij, katerim je več stalo do tega, da visoko vlado moljakajo, nego za tako sveto in nam potrebno reč, kakor je tabor. Od vseh liburnijskih županov se ni nobeden oglasil za tabor, kakor naš vredni in spoštovani gospod A. Rubeša, pošten narodnjak z dušom, in telom, veren sin svoji materi Slaviji. Da so Kastavci vroče želeli taborovati, vsak more sprevideti, ker so šli taborat na Kalec, kjer sta dva Kastavca želje in misli Kastavcev v hrvaškem jeziku izrekla. Naš gosp. Anton Rubeša je govoril na taboru o potrebi narodnega jezika v šolah in uradnih, tajnik pa občine kastavske France Steidle je govoril zoper zastavo (mornarico) cis-translajtanskih barv. Govoril je tudi, kako bi dobro in lepo bilo zediniti Liburnijo ali s Hrvaško ali s Slovenijo.

Kastavac ima že narodni jezik v šoli in uradnji, stem pa je pokazal pot Istranu, po kateri bi moral hoditi, da enkrat bode Istra svoja, da bode ono, kar je že enkrat bila, ne samo tu in tam, ampak da bode hčerka skoraj povsod verna materi Slaviji. Pasjanskemu dopisniku pa svetujem, da on pero ostro nabrusi in zoper italijanissime na isterskem zboru piše, ker so ti možaki krivi, da mi nimamo kar nam pripada, oni so krivi, da smo mi sužnji na naši lastnini. Ti možaki so tički, kateri imajo oster kljun, s katerim nas isterske Slovane do srca pikajo, akoravno nas ima dvakrat več kakor pa lahov in lahonov v Istri. Naj Pasjačan svetuje Kastavcem in Istrancem, da protestirajo zoper so-

vražni slovanstvu zbor isterski, da se tako koliko brž do novih volitev pride, pa da na tem zboru ne bode samo eden od naših narodnih zastopnikov ampak večina. To bi za nas koristilo bilo, kakor pa tabor ali „Istarska straža“. To, to bi bila prava in trdna straža, da na tem zboru tudi sinovi verni materi sedijo, ne pa edino renegati, ali tujci, od katerih se nimamo nič kaj dobremu nadejati. Pa je tudi je še zdaj Kastavac pripravljen taborovati na spomlad, naj se samo z njim posvetujejo nekateri bližnji župani. Naša stranka in naša desnica pomočnica ne bode izostala, ampak biti će nam veselje, ako se kateri županov prijavi, razglasiti tabor v Liburniji, makar pod Snežnikom ali pa na Vučki. Govorilo se je tudi, da se bo pri nas izdajal za mrtvega kmeta istarskega podučni časopis, ali nismo mogli pa tudi zdaj ne moremo najti vrednika, ker vsak, katerega prosimo, govori, da je to pretežak posel, osobito kar se tiče jezika. Za to pa nam je treba tudi materialne podpore, ali se ni nobeden najavil, da nas bo podpiral, a tudi to bi z velikimi žrtvami pretrpeli, samo da moremo vrednika najti.

Slišal sem iz veredostojnih izvirov, da bo časopis za Istrane v Trsti izhajal, katerega bodo založili preuzvišni in presvetli škofje naš mecenas djakovaški J. J. Strosmajer in J. Dobrila škof poreški. Slišal sem pa tudi, da se dozda ni temu časopisu ne more najti vrednik. Slava tedaj preuzvišenemu in presvetenemu škofu J. J. Strosmajeru in J. Dobrili! Živili zatočnici naši!

Politični razgled.

Najvažnejša novica za nas prihaja iz dunajskega državnega zbora. Bukovinec baron Petrinó je stavil ta-le predlog: „1. Spremenitve državnih osnovnih postav v smislu razširjenja deželne avtonomije, kakor se zahtevajo z nasvetom poslanca dr. Groholskega, podanim v 4. seji te sesije, naj se raztegnejo na vsa kraljestva in vse dežele, ki so v tej zbornici zastopane, in sicer po potrebi teh dežel. 2. Odseku, ki je izvoljen za prvo posvetovanje nasveta Groholskega, naj se naloži, da poroča o tem nasvetu ob enem kakor o onem Groholskega.“ Ta nasvet so podpirali Slovenci, Bukovinci in izmed nemških poslancev: Figuli, grof Spiegel, grof Dürkheim, dr. Roser. **Poljaki pak so Slovence na cedilu pustili** in so proti nasvetu, ki je ravno komaj dobil potrebnih 20 podpiralcev, da pride na vrsto posvetovanj. — Govorili bomo o tem prihodnjič več. Zdi se, da je vladnim časopisom ta nasvet nepričakovano prišel. „N. tr. Pr.“ vidi v tem le parlamentaren „špas.“

V adresnem odseku drž. zbora je bilo prvo posvetovanje o dalmatinskem uporu in pomirjenju. Poročila niso nič novega na dan spravila, in če stara „Presse“ očita, da poslanci zgodeb v Dalmaciji niso studirali, da jim manjka resnobe, ter da je ministerstvo tu pokazalo, ka nima nobenega administrativnega talenta: pritrjuje se lahko, dasi iz nasprotnega stališča. Poslanec Ljubiša je bil pozvan kot zastopnik iz Budue svoje mnenje povedati. Ker ni nemški govoril, objavi se njegovo izpovedanje, ki bode gotovo zanimivo v prihodnji odsekovi seji. Tudi Taaffeja pozivljejo na odgovor.

V državnem zboru je sprejeta postava ki delavcem privoljuje pravico koalicije, to je pravica, po kateri se smejo delavci združevati. Dalmatinec Knežević interpelira vlado, ali ne bode še v tej sesiji predložila zidanje železnice, ki bi Dalmacijo vezala z državo. Plener obljubi odgovor.

Česki deklarant Brauner je v mestnem zboru oznanil, da sprejme županstvo, da si ne ve ali bode potrjen.

V ogerskem državnem zboru so poslanci nemagjarskih narodov nasvetovali naj se magjarsko gledišče ne podpira z državnim denarjem.

Iz Bukurešta telegrafirajo, da je celo romansko ministerstvo dalo odpoved. Vzrok te odpovedi, ktero je knez Karol sprejel, je jako važen. Znano je,

da je dozdanje ministerstvo bilo na krmilu prišlo bolj na željo tujih vlad, ki so se bale narodnega Bratiano, kakor pa po kaki stranki v deželi. V zadnji seji zbornice je bilo od Bratianove stranke nasvetovano, naj se vladi izreče nezaupnica. Seja je bila viharna tako, da je minister Gika prvosedniku zvonec iz rok iztrgal, in so poslanci brez sklepa na dvoje šli. Gibanje v Romaniji je tudi za slovansko in Avstrijsko prihodnost velike važnosti. Zatorej je Bratiano Magjaron in Nemcem neljub sosed.

Srbski ministerijalni list „Jedinstvo“ v zelo četeje Magjaron, da so v Cislajtaniji podpirali Giskrovo večino. V daljem uvodnem članku prorokuje jim, da se bode Magjarija razbila, ako zgođaj ne premisli, da je edini porok obstanka pravičnost proti Slovanom.

V Carigradu je bilo veliko posvetovanje pod prvosedstvom sultanovim, kako bi se turška pomorska vojska okrepila in pomnožila.

Italija se nekoliko izkopava iz denarnih stisk. V proračunu za leto 1870 je razvidno, da se bodo državni stroški za več milijonov pomanjšali.

V Parizu se je zopet pomirilo. Med razsajalci je baje samo eden usmrten. Vojska in policija ni nikjer streljala. S palicami in bajoneti je več ranjenih. Zaprtih je prvi večer 165, drug večer 102.

Razne stvari.

Slavni srenji sv. Donat-a pri Rogatcu.

Prinesla sta „Slovenski Gospodar“ v št. 2. in „Slovenski Narod“ v št. 6. Vaš meni mili pozdrav i zahvalo za branitev slovenskih pravic v deželnem zboru štirskem. Ta glas meni tem bolj do srca sega, ker prihaja od mojih bližnjih prijateljev, od mojih vrlih volilcev. Milo je videti, kako se Slovenci hvaležni skazujejo vsakemu jim dobro hotečemu, tudi za male zasluge; videti, kako se užiga duša za dušoj v ljubezni do naroda, i kako prešinja ljudstvo resnobno prepričanje, da za slovenski rod na svetu ni družega otetja iz svojega pogubljenega in žalostnega stanja, nego zedinjenje vseh Slovencev v eno državo-pravno skupino. Dokler tega ne dosežemo, naj bo to zedinjenje vedno naše geslo; vse drugo, kar je treba bo potem prišlo. Naj sprejme slavna srenja od me izraz visokega spoštovanja i srčne zahvale.

Borovje dne 9. februarja 1870.

M. Herman l. r., slovenski poslanec.

* („Jadranska Zarja“), izvrstno vredovan list slovenskih Primorcev, katerega najgorkeje priporočamo vsem Slovincem, krepko in temeljito odgovarja na hinavski izdihljaj nečega dunajskega „Istiniča.“ Zanimalo nas je posebno, kar „Zar.“ piše o naših strankah, ona pravi: Te toliko potrebne sloge zdaj med nami več ni ter je ni. Tista „peščica“ Slovencev, ktera se ne zлага s sedanjo jalovo politiko „Novic“ in oportunizmom slov. drž. poslancev, ne živi sicer od škandalov, kakor so miroljubne „Novice“ izblekniti blagovolile; to je pa res, da je ta „peščica“ tolika, da šteje do malega vse razume Slovence od Drave in Mure do sinje Adrije. Razodeva se to v vsakej družbi mislečih Slovencev, kakor tudi v vsem neodvisnem časopisju slovenskem. Zarad tega pritrjujem „Novičnemu“ Istiniču, da bi kak slovenski Epimerid, ki bi bil zadnjih deset let v kakej kraški špilji prespal in zbudiši se zdaj slovenske časnike prebiral, si oči mel ter se strašno čutil, ali je mogoče, da so se v kratkih letih „časi in dnevi“ toliko spremenili, da se zdaj javno graja, kar se je poprej v zvezde povzdigovalo. Ali g. Istinič naj si je svest, da, kakor hitro bi slovenski Epimerid zvedel kako in kaj, se ne bi več čutil slovenskim časopisom, nego gorostasnej nedoslednosti in malopridnosti oportunističnih slovenskih poslancev. Zato mu še ne bi trebalo deset let prespati, nego zadostevalo bi smrčanje od l. 1867 sem.“

* (Tržaška mestna čitalnica) se začelja letos na novo oživljati, od novega leta pristopilo jej je čez 40 novih udov in se zmirom oglašajo še drugi. Ta predpust je imela že dvakrat besedo s tombolo in enkrat ples; vselej je vladalo najlepše soglasje. 20. t.

m. napravi čitalnica drugi veliki ples. Tako beremo v „Jadr. Zarji.“

* (Za Predolsko železnico) so kakor poroča „Jadr. Zarja“ inženirji že vse potrebne načrte izdelali, ki se bodo poslali na Dunaj, da se tam predložijo drž. zboru.

* (Slovansko podporno društvo v Petrogradu) je imelo te dni shod, grof Goleniščev je poročal, da je koncert, ki ga je društvo dalo, prinesel 2000 rubljev čistega dobička. Več raznim slovanskim kompetentom se je dovolila podpora, med temi tudi lužički matici.

* (Praga) ima po novem štenji prebivalcev, ako se tudi vštevlejo tisti, ki so v Pragi udomačeni, pa ne nazoči, dalje predmestji Karlin, Smihov, Višegrad — 230.000 duš. V mestu samem je 157.133 duš. Od zadnjega štenja l. 1857 je število prebivalcev v mestu samem narastlo za 14.535 duš.

* (Iz Ormuža) se nam piše: Tukajšna narodna čitalnica napravi v nedeljo 20. februarja besedo s tombolo, h teri se vsi domoljubi vljudno vabijo.

* (G. dr. Val. Zarnik) je imenovan za častnega uda „društva dobročinjenja i uzajemne pomoči slavjanske pod zaštitom njegove visosti Aali Paše“ v Carigradu. Te dni je dobil krasno, v slovanskih barvah izdelano diplomu.

* (V Stanjelu na Krasu) so se v nedeljo 6. t. m. zbrali oudotni rodoljubi, da so si izvolili odbor novo ustanovljeni čitalnici. Zarad zunajnih zaprek se čitalnica ne more odpreti še ta predpust. Ob enem se nam poroča o protinarodnem delovanju tamošnjega vikarja g. A. B., ki kmete na vse moči in z najpuhlejimi neresničnimi sredstvi odgovarja, naj bi ne pristopali čitalnici. Mi nočemo tega „delovanja“ obširneje omenjati: Žalostno dovolj, da se kaj takega le goditi more.

* (Ljutomerska čitalnica) je imela 2. dan t. m. svojo glavno skupščino. Prišlo je od blizo in daleč obilno kmetov, ki so se prav živo udeleževali pogovorov, ki se čitalničnega delovanja in gospodarstva tičejo. To jim služi na slavo. V novi odbor so izvoljeni gospodje: Ivan Kukovec za predsednika, Mat. Zemlič za podpredsednika, Ant. Merčnik za denarničarja, Drag. Huber za tajnika, dr. Ant. Klemenčič, dr. Iv. Farkoš, A. Herzog, Ognjeslav Moharič in Jože Gomilšek za odbornike. Ljutomerska čitalnica bo naredila sledeče zabave: 20. februarja tombolo s plesom, 27. glediščno igro z deklamacijo in petjem in 29. šaljivo tombolo s plesom. K tem veselicam so od odbora vljudno povabljeni udje od blizo in daljave.

* (Nov dogma). Na Dunaji, kjer se tako bojé vsake nove dogme in papeževe nezmotljivosti, hoté gg. državni poslanci ustavo povzdigniti za državno dogmo, sami sebe z gg. ministri vred pa izreči za nezmotljive. Med odborovim posvetovanjem je namreč ustavna stranka tirjala od Poljakov poročtev, da ne bodo nikdar več kaj posebnega gledé ustave za-se tirjali, ako se jim zdaj dá nekoliko „koncesij.“ Ta tirjatev kaže vso smešnost ustavne stranke. Kako poročstvo neki hočejo Poljaki ustavi dati? Ali morejo zabraniti deželnemu zboru, da ne bi tirjal, kar se njemu prav in dobro dozdeva? Ali morejo že zanaprej jezike zavezati in pamet prestriči vsem prihodnjim poslancem in zborom? Po takih tirjavah je samo še pričakovati, da oglašé ustavo za dogmo, sebe pa za — svetnike.

* (Dunajski in peštanski časnikarski črkostavci) hočejo delo ustaviti, ako se jim plača ne povekša. Na Dunaji je takih delavcev okolo 1500. Lastniki časnikov so v velikih zadregah in namerava 10 časnikov izdavat samo en skupen list. „Sl. Nov.“ v Peštinažnanjajo, da ne vedó, kedaj bodo zopet mogle izhajati, ker so se stavci delu odpovedali. „Ung. Ll.“ je oglašil, naj se naročniki snidejo v neki dvorani, kjer se jim bo časnik bral, kajti tiskati ga je nemogoče.

* (Odškodovanje). K dvornemu plesu na Dunaji so včeraj bili povabljeni vsi udje gosposke in poslanske zbornice, kar se dozda ni še nobenkrat zgodilo.

* (Imenovanje). Minister pravosodja je imenoval dozdanjega pristava Adolfa Prambergerja v Celji za svétniškega tajnika ravno tam.

* (Istrijani) v Kastvi so škofu Strosmajerju poslali čestitko zaradi njegovega možatega obnašanja v Rimu. Telegrafično se jim zahvaljuje, pravi Strosmajer „da če svaka rieč i svako djelovanje (njegovo) biti pravim i odprtim odjelom sviesti i osvjeđenja.“

* (Slovenski jezik v deželni uradih kranjskih). V „Novicah“ beremo: „Po zaslišanji predstojnikov vseh uradnih, ki stojé pod deželnim odborom, in po natančnem in vsestranskem prevdaru vseh razmér, da se zadostuje pravici slovenskega jezika, a vendar materijalnemu deželnemu pridru škoda ne godí, je deželni odbor, izvršivši nalogo, ki jo je prejel od poslednjega deželnega zbora zaradi vpeljave slovenskega jezika v omenjene uradnice, v seji 4. dné t. m. sklenil sledeče:

Od 1. marca t. l. počenši je slovenski jezik uradni jezik v vseh uradnih deželnih zastopah. Izjeme od tega pravila so sledeče: 1) Vložni vpisnik je, kakor je vloga slovenska ali nemška, slovenski ali nemški. 2) Nemško se na Kranjskem piše nemškim občinam, vojaškim uradnim in pa takim privatnikom, o katerih se za gotovo vé, da ne umejo slovenskega jezika, — zunaj Kranjskega se nemško dopisuje vsem uradnim, le deželnemu odboru goriškemu in uradnim trojedne kraljevine slovensko. 3) Nemške vloge strank in uradnih se rešujejo nemški. 4) Sejni zapisniki deželnega odbora so slovenski ali nemški, kakor je sporočilo odbornikovo slovensko ali nemško. 5) V opravilstvih, ki tičejo zaklad zemljiške odveze in posilno delavnico, je uradni jezik nemški. 6) Deželnemu računarstvu je v vseh administrativnih opravilih uradni jezik slovenski, v kontrolnem uradovanju pa za zdaj in sicer do marca meseca 1871. leta nemški, od marca 1871. leta počenši bode slovenski; med časom bode deželni odbor po posebni komisiji za to skrbel, da se računstvu in blagajnici potrebno imenstvo (terminologija) določno ustanovi. 7) Proračuni različnih zakladov, ki se deželnemu zboru predložijo, kakor tudi računski sklepi ustanovnih zakladov so slovensko-nemški. 8) Uradovanje deželne blagajnice je v vsem, razun opravilstva v zakladu zemljiške odveze, slovensko. 9) Deželnemu dobrodejnemu zavodu (bolnišnici, porodnišnici in norišnici) veljajo za vredovanje z uradnimi in strankami v deželi in zunaj dežele zaradi rabe slovenskega in nemškega jezika ista pravila, ki so navedena pod pismenkama 2) in 3). — Kar se tiče mnogobrojnih obrazcev (formularov) v različnih pisarnicah, je odbor vsace mu odločil ali samo slovenske ali slovensko-nemške ali le nemške napise.“

Dunajska borsa 11. februarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	60 fl.	60 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. . .	—	—
Enotni drž. dolg v srebru . . .	70	40
1860 drž. posojilo . . .	97	—
Akcije narod. banke . . .	723	—
Kreditne akcije . . .	263	60
London . . .	123	65
Srebro . . .	121	—
Cekini . . .	5	81

J. Lacher-jeva

velika zaloga pohišne oprave
(meubles)

v Mariboru

priporoča bogato razvrsteno zalogo omar, postelj, miz, stolov, madracov na persih, žimnastih madracov, zrcal, od najizvrstnejega blaga do najpreprostejega.

Cena je čudovito nizka.

Ravno tam

dobivajo praktični mizarški pomočniki stalno delo in dober zaslužek. (1)

Epileptični krč

(božjast)

pismo o zdravi specialni zdravnik za božjast doktor **O. Killisch v Bero-linu**. Mittelstrasse 6. — Odzdravil jih je že nad sto. (1)

Pri meni se sprejme en

učence kupčijstva.

Mora biti 15—17 let star, dotično šolsko spoznost imeti in na tanko slovensko znati. Drugi pogoji se zvedó osebnó ali pismo pri (1)

Ferd. Langman-u,
trgovcu v Laškem trgu.

Preseljena kupčija.

Kupčija s železom „pri zlati kôsi“ in zaloga moke iz peštanskega paromlina, „Concordia“ imenovanega, ktera je bila poprej v gorénjih gosposkih ulicah nasproti kavarni Pichsovi, preselila se je zdaj v

dolénje gosposke ulice, hiš. št. 129 v Brauner-jevo hišo.

V Mariboru januarja meseca 1870.

(2) **Carl Reuter.**

Imenitni malinski hren!

se v edino pravi kvaliteti, v snopičih po 20—22 pf. težkih

1 snopič srednje debelih korenin . . . 2 f. 80 kr.

V snopičih po 25—28 pf. težkih, izvenredno

debelih korenin, snopič 6 f. — kr.

dobiva pri

Jožefu Fromm-u

v Kutni gori (Kuttenberg, poleg Malina) na Českem. (1)

(1) Pate Pectorale George,

(prsne table)

zoper hripó, kašelj in zagrljenost.

Cena ene škatlje 70 n. krajcarjev.

Cachou aromatisé

za to, da ne diši slabo iz ust po puhanjtabaka, po jedi, vinu, pivu ali družih močnih pijačah; neobhodno potreben, kader se ima iti v olikane družbe, v gledišče, na ples, v salon itd. Ti cachou obstojé iz čistih, zdravju celó neškodljivih rastlinskih delov in obvaruje zobe, da ne gnijejo in ne bolé. Vsakrat kader se hoče ta pripomoček rabiti, vzame in zveči se ena kroglica (pila), in neprijetni duh je zginil. V škatljicah po 70 krajc. (soldov).

Kilno mazilo.

Posebno dobro za kilo (modrón); napravlja in priporoča dr. Krüsi, praktični kilni zdravnik v Basel-u. V pušicah iz kositarja s popisom vred. Cena 3 gld. 50 sold. a. v.

Zobna pasta.

Najboljši pomoček za čiščenje zob, da ostanejo zobje zdravi in lepi beli, za odpravljenje vinskega kamena s zob, in to brez bolečin; dalje dobro za krepčanje dlečen (zebernov), ker stori, da se zobje ne majako in kri iz njih ne teče. V porcelanastih lončkih po 80 kr.

Francosko tekoče barvilo za lasé, barva vsakoršne lase, kakor kdo hoče, črno, rjavo ali belkasto in sicer v 10. minutah stalno; moč tega barvila je že obče znana in ne potrebuje priporočanja. Priprava za barvanje, to je, 2 ščeti in 2 skledici, 50 kr. Ena sklenica razpuščenega barvila za lase 2 gld. a. v.

Balzam za ozebo,

v lončkih po 50 kr. a. v., kateri tudi pri zastaranih ozeblinah kolikor mogoče hitro bolečine utolaži in popolnoma ozdravi; po mnogoletnih skušnjah si je pridobil ta priporočljivi pripomoček občno zadovoljstvo.

Pristno (pravo) olje iz turinovih jeter napravljenó.

Priznано je to olje kot najboljšo zdravilo za vse prsne in plučne bolezni. Sorte je izvrstne in čistega okusa; sklenica po 1 gld. in 1 gld. 80 kr.

Švajcarska voda za ušesa proti bolečinam v ušesih, zoper naglušnost itd. Cena 1 gld. a. v.

C. k. privileg. esencija (mašt), ki stori, da rastejo lasje in brada.

Najboljši in močnejši pomoček za lase, da rastejo

in močnejši postajajo; ravno kakor tudi za brado. Ena skleničica s podukom vred veljá 2 gld. a. v.

C. k. privil. Tannochininska pomada J. Pserhofer-jeva,

najzanesljivi pomoček, da rastejo lasje; ako se 8—10 dni rabi, ne bodo gotovo več izpadali lasje, marveč rajši rasti, in v tem ki svojo natorno barvo obdržé, postanejo volnejši in svetliši ter ne postanejo luskinasti. Ta pomoček priporočajo mnogi veljavni zdravniki in pri lastniku privilegije je mnogo priznavnih listov, ktere lahko vsakdo pregleda. Zarad lepe oprave kinča ta pomada vsako toaletno mizico. — Cena ene za 3 mesece zadostne škatlje 2 gld. a. v.

Vesoljni jedilni prah (štupa) dr. Göllis-ov.

Dosedaj ga ni dosegel, kar se tiče moči pri prebavljanju in čiščenju krvi, pri rejenju in krepčanju telesa, še nobeden pomoček. Če ga rabiš vsakdan (dvakrat) in dalj časa, ozdravi ti mnoge, celó trdovratne bolečine. Cena ene velike škatle 1 gold. 26 kr., majhine 84 kr.

Pastiles degestives de Bielin (Bielinski prebavni celtelci).

Bielinske pastilje imajo v sebi vse, kar je razpuštljivega v tej slatini. Priporočajo se, kader se slabo, kislo poriguje, za skomino, želodčni krč, za napinjanje in težko prebavljanje, kader se je kdo prenaedel ali prenapil; dobre so za kronične želodčne kataré, scalno kislino (?), dalje proti oslabljenju želodca ali črev, kader se rabijo rudninske vode, zoper mornost in maternično bolezen (hipohondrijo in histerijo). Natančniši poduk je pridjan vsaki zapečateni škatljici. Cena ene škatle 60 kr.

Esencija za oči dr. Römerhausen-ova, za obvarovanje in zboljšanje vida. — Ena sklenica s podukom vred 3 gold.

Predenična pomada (Stangenpomade) za brad,

ktera ima vse izvrstne lastnosti Tanonchininske pomade, je dobra za lastje, da radi rastejo, in sicer ima moč, da dalj časa rast pokriva, dokler niso vsled nje dovolj barvani. Ta predenična pomada se da rabiti tudi kot izvrstno in nepresegljivo mazilo za brado. Cena 60 kr.

Josef Weis,

lekarničar „pri zamorcu“, v mestu, Tuchlauben 444, nova št. 27, na Dunaji.

Kdor kaj naroči, naj pošlje 10 kr. za zavitek.